

תוצאות חיים

שיעורו השבועי של מרן הגאון רבי **יצחק רצאבי שליט"א** - פוסק עדת תימן
הנמסר בביתו מידי ליל שישי לבחורי הישיבות הקדושות
יוצ"ל ע"י התאחדות בני התורה ובסיוע מוסדות יד מהרי"ץ

משלחן מלכים

מתורת מרן שליט"א

מקדש י"י כוננו ידיך (שמות ט"ו י"ז)

המשיח האמיתי אשר לו אנו מקוים, יודע אם נצח כל האומות שסביביו ובנה מקדש במקומו וקיבץ נדחי ישראל. ואם לא הצליח או נהרג, בידוע שאין זהו שהבטיחה עליו תורה"ק, והרי הוא ככל מלכי בית דוד השלמים והכשרים שמתו, ולא העמידן הקב"ה אלא לנסות בו רבים, כש"כ הרמב"ם (בספי"א מהלכות מלכים בנפסחאות ט"ז שלא שלטו בהם יד ורזים אכזריים).

וכתב מהרי"ן בע"ח (דף כ"ט ע"ב) שזהו הטעם שנוסף בנוסחתינו בקדיש ויקרב משיחה "ויפרוץ עמיה", לפי שזהו העיקר בביאת המשיח, שאם לא יפרח את עמו אינו המשיח האמיתי, ע"ש. ואין כוונת מהרי"ן שויפרוץ עמיה קאי אמשיחה דסמיך ליה, כי הרי מסתבר דלא קאי אלא על הקב"ה בפלס שאר העניינים שנוכרו למעלה, ימלך מלכותיה וכו'. אלא רצונו לומר שהקב"ה יעשה זאת באמצעות המשיח האמיתי, ודוק.

ובזה אתי שפיר מש"כ הרמב"ם שהמשיח בונה המקדש, שאין זה סותר מה שנמצא במדרשים שלא יבנה בידי אדם אלא ע"י הקב"ה בעצמו, וילפי לה מקרא דשירת הים, מקדש י"י כוננו ידיך. אלא הא והא איניתהו, ודוק.

וראה לזה ממש"כ הרמב"ם ג"כ שהמשיח יקבץ נדחי ישראל, דאין לפרש הוא ולא הקב"ה, שהרי פסוק מלא הוא, בונה ירושלים י"י נדחי ישראל יכנס, וכן קבעו בתפילה בא"י מקבץ נדחי עמו ישראל.

והכי נמי מוכח מדברי מהרי"ן שהביא דברי הרמב"ם שהמשיח בונה המקדש, ומאיך בפירוש שירת הים כתב, מקדש י"י כוננו ידיך, הוא המקדש השלישי שיבנהו הקב"ה וכו', אמרו חז"ל חביב ביהמ"ק שגברא בשתי ידים וכו', ומתי יבנה בשתי ידים, כשי"י ימלך לעולם ועד, ע"ש. אלא ש"מ, וזה פשוט לענ"ד.

והמקום ב"ה יזכינו לראות פני משיחנו בעגלא ובזמן קרוב אבי"ר.

(מתוך שו"ת עולת יצחק ח"ב סימן רצ"ז)

מנן המערכת

אנו מפרסמים כאן
מכתב שנכתב למרן
שפיט"א להודות על
שיצורי ליל שישי
לבחורי הישיבות, אשר
מוסר מלמנו החשוב
בכל שבוץ למצן דגל
בצדתינו הקדושה ת"ח
יכאי שמיט להרבות
חיי"ים לתורה.

לכבוד מרן הגאון
רבי יצחק רצאבי
שפיט"א - פוסק עדת
תימן.

רציתי להודות על
השיצורים המחכימים
אשר נאמרים
כנתנתן מסיני שמע
ENN רומנו אותי
וכיון אותי לכיוון
המחשפה האמיתי
בכל סוגיא פש"ס
לצואק הציון ונתנו
לי הרבה אהבת תורה
כפי שיש בכל שיצור
ושיצור ודע רציתי
להודות על הזכות
שיש לי להודות.

מה אפרהם ישיבת
אורחות תורה ב"ב.

הבחורים מתבקשים לדייק
בהגעה בשעה 10:45,
וביציאה עד השעה 12:00,
ולא להתעכב יותר מזה.

כל הנכתב בעלון הוא לפי
הבנת הכותב.

לעילוי נשמת שלום בן יוסף ז"ל, נלב"ע כ"ב כסלו התשס"ז בשי"ח.
ומזל בת והב ע"יה נלב"ע כ"ב טבת התשע"ח בשכ"ט.

השיעור השבועי

שנמסר בליל שישי עש"ק פרשת בא

דברי סדר היום בענין ברכת אשר יצר

כתב בספר סדר היום, כוונת הברכות וכו' וקודם שיעשה אדם ברכה (זה נשמע קצת כשפות אירופא, וכמו הרבה דברים שלא מדויקים אלם, בעל חוקע, שצריך להיות בעל תביעה, וכדומה. ובעל עבירה זה כן מדוייק, שהוא מונח בעבירה. ואינו יודע למה הוא כותב כך כי הרי הוא ספרדי. ויכול להיות משום שהגאון עושה ופועלת בעולמות העליונים, אמנם זה לא בטון שלגוול מלוי בש"ס ובפוסקים הקדמונים) יראה לנקות עצמו מכל טיטף הנמלא בכל מקום שיהיה וכו', ויטול לזיו ויבדק ברכת אשר יצר כיון שכבר בידך על נטילת ידים, ויבדק אותה בכונה, ויאמר מלה במלה כל ענייניה, ויכוון בחסד הגדול שהשם יתברך עשה עם האדם בכל שעה שיוצא לנקבו, שהוא מקיא מה שאכל ויכול לעמוד, ולא היה מספיק לו כל ממון שבעולם לרפואתו שיא ממנו וסופו שמת ובטל מן העולם, והקב"ה עושה מכות ומזרות וענינים גופו של-אדם להכניס ולהוציא הראוי לקלט הסולת ולדחות הפסולת, להברות גופו שיהא ראוי ומוכן כל ימיו. ואם האדם יהיה שלם בדעותיו ומכלכל במשפט דבריו לא יחלה כל ימיו ולא יטרוך לרופא ולא לרפואתו, וא"כ ודאי ראוי לבדק בכונה גמורה ובעת שלמה שרופא כל בשר ומפליא לעשות, וכן ראוי לכל בעל נפש לכוין בכל ברכותיו בנחת ובעת שלמה וכו'.

הרבה מביאים את דברי סדר היום כביכול שאם תבדק ברכת אשר יצר בכונה לא תטרוך לרפואה, אבל אני מתפלל שמביאים אותו כסגולה, כי זה לא מה שהוא אומר, אלא שאם אדם ינא בריא עם גופו לא יטרוך לרפואה, כי הקב"ה בראו מוכן. וכמפורש ברמב"ם (פ"ד מדעות הל"כ).

טעם ביאור הש"ע את ברכת אשר יצר

בש"ע סימן ו' סעיף א' ביאר את ברכת אשר יצר, ג' פירושים מה זה בחכמה, שברית האדם היא חכמה נפלאה. ויש מפרשים ע"ש שהגוף דומה לגוף וכו'. ויש מפרשים שהתקין מזונותיו של אדם (דהיינו אדם הראשון) ואח"כ בראו. וברא וכו'. שאם יסאם וכו'.

א"ר להתקיים אפילו שעה אחת, וכיון שכלל הנקבים הם פי הטבעת וכו' שפיר הוי שצח זה מעניין עשיית לרכיו וכו'. ועוד יש לפרש שמפליא לעשות במה שאומר רוח האדם דבריו וקושר דבר רוחני בדבר גשמי (יש שאלה למה תקושה הגשמה לגוף, והרי הבי הרבה אם לא יאכל יאטמה הגוף וכדומה, ומה עושה האוכל לגשמה. ויש שאמרו תיכונן שהאוכל זה החום, ועדיין קצת לא מיושב. והגשמי מביא בקיור בשם הכוונה להגשמה נהיית מרוחניות המאכל. דהיינו שבאוכל יש רוחניות מן המלאך שאומר לו גדל, ומזה ניזונה הגשמה. וכו'.

לכאורה קשה למה ביאר כאן הש"ע פירושים, והרי שלחן ערוך זה לא ספר של פירושים. ולמה כאן הש"ע לנכון לפרש את הברכה. ולא ראיתי מי שעומד על השאלה הזאת מלבד ערוך השלחן, וגם הוא אמרה רק עם תשובה.

ואלו דבריו, ברכת אשר יצר משונה מכל הברכות, דכל הברכות הם קלות ומפורשות על העניין שעושים, כמו בברכת הנהנין, כשאוכל לחם אומר המוציא לחם וכו' וכן כולם וכו' והלכה למעשה נפקא בש"ע שמצרכים בין על גדולים בין על קטנים, וכן המנהג פשוט. אבל לא כל הראשונים מסכימים לזה, כגון הרא"ה בחידושו (ברכות ס:) שקצת ראשונים סוברים שלא מצרכים ברכת אשר יצר על צרכים קטנים.

ונלע"ד דהאמת כן הוא דחכמים לא מלאו מקום בברכה זו להזכיר יציאת הנקבים, חדא מפני שאינו עניין כבוד, ועוד דאם נדמה זאת לברכת הנהנין אז אפשר, דאף שיג הגאה לאדם בלאת המותרות ממנו, מ"מ בכל ברכת הנהנין הברכה קודם המעשה (שבעל"ט יש בזה נידון אם ברכה זו ברכת הנהנין או ברכת השבת, הריטב"א בסוכה אומר שזה ברכת השבת, ויש לנים שאולי זה ברכת השבת. ומזה שמצרכים אחר העניין אינו ראיה לאינה ברכת הנהנין, כי א"א, ועוד דכל ברכת הנהנין ביד האדם ליהנות או שלא ליהנות, ומעשה זה הוי בהכרח. ואם נדמה ברכה זו לברכות השחר שהוא על מנהגו של עולם, הלא די בפעם אחת היום.

ולפיכך תקנוה חז"ל על יצירתו של אדם, שמתוכה מבוחר ענין הגיונות בהסתר פנים שלא יהא מוגנה. וזהו טעם הטור והש"ע שפירשו כוונת דבריהם זה מה שאין דרכם בכך, שהרי לא פרשנים הם, אלא משום שנוגע זה להענין. עכ"ל.

ואינו יודע למה כתב כך גם על הטור, שהרי הטור כן מאריך בדקויות, וכמו שהתחיל יהודה בן תימאל אומר וכו' דהיינו בענייני מוסר ויראת שמים, וכן בעוד הרבה מקומות, וא"כ זה לא חייב אצלו. אלא שהטור אגב הש"ע, כי הוא מקור הש"ע.

במסכת ברכות (ס:) יש מחלו' רש"י ותוספות בביאור מפליא לעשות. רש"י מסביר ומפליא לעשות כנגד שהגוף חלול כמו נאד וכו' והקב"ה ברא את האדם בחכמה וברא בו נקבים הרבה ולא עפ"כ הרוח בכתו. (וביאר בין ברישא ובין בסופא ענין זה, שהם גם החכמה וגם הפליאה. ולכאורה למה פעמיים. והתשובה פשוטה מאוד, כי החתימה של הדבריהם לריכה להיות מעין הפתיחה). והתוספות אומרים, בחכמה שהתקין מזונותיו. הטור מסביר מיד חלולים חלולים (ואנחנו גורסים חללים, חלל, וכמו שלא אומרים נקובים נקובים, ואכמ"ל), ומרין הבית יוסף אומר שעל מה שחקנו לומר בחכמה לא כתב רבינו (הטור) למה רמזו, לפי שבדיאח האדם דבר בכור הוא שחכמה נפלאה היא.

ועבשו נפתח את עץ חיים של מהרי"ך (דף רף) ונגלה אור חדש. בחכמה, פירוש שנתן לו חכמה, ועמ"ש בתחילת היוזר. ויש מפרשים ע"ש שהגוף וכו' וי"מ שהתקין מזונותיו וכו'. דהיינו בהתחלה הוא אומר פירוש אחר, שנתן לאדם חכמה, דהיינו לא כמו הבהמה. והוא משום שהפריע למהרי"ך שגם בריאת הבהמה זה חכמה נפלאה, ולכן פירש שיר את האדם בחכמה, דהיינו עם חכמה. ומה שז"ל למה שכתב בתפילת דיוזר הוא, טולם בחכמה עשית, שהטביע בכל אחד מהם החכמה הראויה לו, וכנראה ממעשה לארצי שהוצא במדגש וכו' התחיל רבי יעקב ואומר מה רבו וכו'.

והו"ן מזה עוד שאלה נפתרה לפי המהרי"ך, אשר יצר את האדם החכמה וברא בו נקבים וכו', למה על האדם אומרים יצר ועל הנקבים ברא. כי אם נפרש שהבריאה היא בחכמה נפלאה, למה נקבים זה ברא ולפני זה זה לא ברא אלא יצר?

הע"ז יוסף אומר כמו מהרי"ך. בחכמה, תיבה זו תפורש בשני אופנים, אופן אחד שהיבנה בחכמה תוסב על היבנה האדם, ור"ל שנתן בו 'טורה' מלאכה חכמה, וזה יראה ממה שהוא מוכתר

במושכלות ראשונות (דהיינו גם בלא שילמד מבין ויודע עכ"פ דברים פשוטים), ונרמזו בעולם קטן וכיוצא בזה, והכרת פניו ענתה בו, וזה יראה ממה שהוא ניצב בקומה חי מדבר, שהם הוראה שהוא גוף מלא חכמה וכו'. ע"כ. דהיינו שלפי האורה של הבן אדם אפשר לראות שהוא חכם, חכמת אדם תאיר פניו, ולפי ליבורו וכדומה. וזה אשר יצר.

והאשר ענין זה לכאן הוא כמו שאומר ערוך השלחן, ולכן דברו תחילה על האדם בצורה כללית הרוחנית והגשמית, ואח"כ בדברים הפשוטים.

טעם אמירת ארון העולמים קודם תפילת שחרית

נקיים בשני דברים נחמדים. דבר אחד, אנחנו מתחילים את התפילה בארון העולמיים, והאשכנזים בארון עולם. ואומרים שהגרי"א נתן הסכמה על פירוש לסיודור, כי כתב שזה מטעם שתפילת שחרית זה סוד אברהם אבינו, והראשון שקראו להקב"ה ארון זה אברהם אבינו, והגרי"א התלהב מזה.

ושאלו את הגרי"א מבייסק למה הגרי"א יאל מכליו, וכי חסר פירושים. ואמר להם שלגרי"א זה לא משנה אם הפירוש הוא הברכה וחיוש, אלא פירוש אמיתי ומתקבל על הלב, ולא בגלל שזה למדנות מיוחדת.

טעם אמירת יחש"ר בכל כוחו

דבר שני, כתוב שמי שאומר אמן יהי"ר בכל כוחו קורעין לו גזר דין של צדעים שנה. ורש"י מפרש שזה בכל כוחו. ויש מפרשים בלעקה ובכל האיברים, וכו' בצורה.

ואולי מה יש ללעוק. ומסביר בספר בת מלך שהרבה מחלות הם באים מכעס, שכועס מגאורו, וכשאלם כועס הריאה שלו מתנפחה ונדבקה לדפנות ונהיה סרכות, ואין סרכא בלי נקב. אבל כתוב שסרכא בת יומה אינה טרפה. ולכן בכל יום יש יהש"ר שבע פעמים, שכשאלם אומר בכל כוחו, אם יש סרכא היא מתנתקת. ואפשר להוסיף בדרך אחרת שזהו ענין קורעין לו גזר דינו, שנתנים לו שהריאה שלו מתנתק, ונקרע לו הגזר דין. להבין משל ומליצה דברי חכמים והיחידים.

השם ברוך הוא יאיר עינינו במאור תורתו.

טעמי המנהגים

אמירת בריך שמייה אחר הוצאת ס"ת

דע שמנהג ק"ק ספרדים פעה"ק ירושלים ת"ו לומר בריך שמייה קודם הוצאת ס"ת מההיכל, ומנהג ק"ק אשכנזים לומר אחר הוצאתו, ר"ל בעת פתיחתו, כמנהגינו, וכמ"ש מהרי"ץ בשם סדה"י ז"ל.

וכ"כ בשער הכוונות שער ו' בענין שחרית דשבת וז"ל, מורי ז"ל היה נוהג ונזהר בכל שחרית דשבת בעת הוצאת הס"ת מן ההיכל לומר הנוסח הכתוב בספר הזוהר פרשת ויקהל, והוא בריך שמייה וכו'. ע"ש. והנה מלשון הרב נראה דס"ל דלשון הזוהר מוכח דאומרה בעת הוצאת ס"ת ממש אבל לא קודם יציאתו מההיכל, וזוהי סברת רבני וגאוני האשכנזים ע"ה, דמפרשי לשון הזוהר כך, כד מפקין, ר"ל כשמוציאים, והיינו אחר שמוציאים בסמוך. ועד עתה לא מצאתי טוב טעם למנהג הספרדים בזה. ונהרא נהרא ופשטייה.

(מהר"ר אברהם חיים אלנדאף זלה"ה בענף חיים)

שימוש חכמים

שו"ת שנשאל מרן שליט"א

ש. זקן אחד שמבקש להפוך עבורו ס"ת בעת עלייתו לברך ולקרוא בו, כי אינו יכול לקרוא זולת בהיפוך לפי הרגלו בתימן, כידוע. האם רשאים לעשות כן. ת. נראה לענ"ד שיתכן לומר דשפיר דאמי מעיקרא דדינא, וגם אם הוא משופע קצת. אבל למעשה קשה להורות כן.

ש. מה דינם של מטפחות ס"ת אשר עקב היותם סגורים רוב הזמן בהיכל של ביהכנ"ס מקבלים ריח רע, האם מותר לכבסן. ת. אין שום איסור לכבסן, רק צריך לכבסן דרך כבוד, בלי דברים נוספים שאין בהם קדושה, וע"י יהודי ולא גוי. וכן הוא המנהג פשוט.

ש. האם מותר לקרוא מתוך מטפחת בד שמודפס עליה ברכות קריאת ס"ת, כשהיא פרוסה על היריעות. ת. לא שייך בהאי חששא שמא יאמרו כי הברכות כתובות בס"ת. אבל מה שיש לדון הוא מצד קדושת ס"ת, ולענ"ד יש לאסור זאת אם עיקר כתיבת הברכה מיועדת לברכות.

ש. מטפחת בד שמודפס עליה כנסייה ועל התורן צלב, האם מותר לאשה ללבשה. ת. נכון הדבר לבער אותה, אבל אינה חובה אם נעשית לנוי. ובכל אופן טוב שלא להשתמש בה כלל ועיקר, אלא לזרקה לאשפה.